

Binnenbrand

Onze jaarlijkse vakantie in Griekenland kreeg dit jaar een angstig einde. De Peloponnesos stond in brand. Het gerucht gaat dat criminele brandstichters een konijn met een brandende fakkel aan zijn staart misbruiken om dit onheil tot eigen gewin aan te richten. Wij bivakkeerden midden tussen eeuwenoude olijfbomen. Altijd heel prettig, schaduwrijk en mooi, maar nu onheilspellend dreigend. Honderden grote en kleinere vuurhaarden hielden ons een weeklang in de greep. Tientallen mensen werden thuis of in hun vlucht dodelijk overvallen en hele bergdorpen werden ingesloten door het vuur.

Die nacht dat het vuur ons uitzicht bepaalde, besloten wij preventief een veiliger plek te zoeken in de haven. Vier dagen na het uitbreken van de brand schoot het buitenland met blushelikopters te hulp en na nog eens vier dagen was het vuur op de Peloponnesos teruggedrongen tot enkele lokaal opblaiende vlammen. Toen kon iedereen zijn schade opmaken.

Tienduizenden hectaren verbrand bos geven een troosteloze aanblik aan het eens zo schilderachtig mooie landschap. Vijf miljoen olijfbomen en zestig duizend geiten en schapen gingen verloren. Duizenden mensen verloren huis en haard en werden beroofd van hun broodwinning, die vooral bestaat uit de opbrengst van olijfbomen en de veestapel. Wijzelf komen met de schrik vrij en zitten weer veilig (?) in Nederland.

Wat heeft deze ervaring te maken met filosofische bezinning? En wat met kanker? Wie bedreigd wordt, gaat toch niet zitten filosoferen, maar moet handelen. Sommige mensen weigerden te evacueren toen de reddingsbus hen kwam halen, en een volgende kwam niet meer... Anderen besloten te vluchten, soms met dramatisch gevolg. Een dergelijke toestand van angstige emotionele paniek blokkeert de mogelijkheid tot helder denken, maar erger, veel keuze was er niet.

Wie te horen krijgt dat hijzelf of een naaste kanker heeft, staat innerlijk in brand. Hij wordt overvallen door heftige emoties en paniek. Het meest waardevolle dat er is, *een leven*, staat op het spel. Fysiek vluchten is hier uitgesloten en mentaal vluchten is niet erg realistisch. Passieve berusting, ontkennen of negeren van deze harde feiten geeft slechts schijnbaar rust. Er *moet* gekozen worden, want ook *niet* kiezen is een keuze.

Paniek is een slechte raadgever. Anders dan bij brand is er na de diagnose kanker tijd voor nader onderzoek en overleg. Kanker is doorgaans niet onmiddellijk levensbedreigend. Gelukkig leven met kanker is mogelijk, maar de centrale vraag is: hoe?

Er moeten belangrijke keuzen worden gemaakt. Primair op fysiek gebied, het gaat hier tenslotte om ons lichaam. Maar wij zijn niet alleen ons lichaam. Hoe gaan de kankerpatiënt en zijn omgeving mentaal met die bedreigende situatie om? Gedachten en emoties zijn moeilijk te grijpen en te veranderen. Is daar nog wat te kiezen, of gaat hier gewoon alles zoals het gaat en zijn wij gedoemd in ongeluk en angst ons leven verder te leven? Is het mogelijk alle pijn, dreiging, angst, boosheid of teleurstelling op te nemen in een vernieuwende identiteit die een gelukkig leven mogelijk maakt? Veel kankerpatiënten verwerven een nieuwe levenshouding en zij bewijzen dat het kan.

Als een ernstige ziekte emotioneel moeilijk verwerkt kan worden – maar niet alleen dan -, is het verstandig eerlijk en realistisch over je situatie, je leven en je dood na te denken. Verdringen is niet de goede oplossing. De poging narigheid te vergeten gaat voorbij aan het feit dat je door de ziekte een *ander* mens bent geworden. Je eigen identiteit – dus wie je bent - kenmerkt zich voortaan mede door het feit van je ziekte. Dit feit vraagt om een ingrijpende herbezinning op de wijze waarop je in het leven stond en – daar gaat het om – voortaan *wilt* staan.

Natuurlijk is filosofisch denken niet in staat het gebeurde ongedaan te maken, maar *bezinning* biedt wel kansen te kiezen voor actieve en bewuste instemming met je nieuwe leven. Een keuze voor gelukkig leven *met* kanker, met verdriet en met alle emoties die eigen zijn aan *dit* leven: jouw eigen unieke persoonlijke leven.

Rein Stoel.

www.filosofischepraktijk.eu